

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку у виробничій сфері

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

З Бухгалтерського обліку

на тему:

«Активи як об'єкт бухгалтерського обліку»

Студента 3 курсу групи ОКР-31

Халімона Т. Б.

Керівник: ст. викл.

Богуцька Л.Т.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Зміст

Вступ.....	4
1. Сутність економічної категорії «активи» та їх класифікація.....	7
2. Необоротні активи та особливості методики їх обліку	14
3. Методика ведення обліку матеріальних оборотних активів	20
4. Фінансові активи та методичне забезпечення облікового відображення.....	27
Висновок.....	35
Список використаних джерел.....	38

Вступ

Розвиток ринкових процесів в Україні, впровадження світового досвіду господарювання, а також залучення іноземного капіталу в економіку України збагачують фінансово-господарську діяльність підприємств новими методами, опанування якими потребує від українських економістів та бізнесменів сучасних знань, переосмислення основного економічного закону розвитку нашого суспільства, мети господарської діяльності, а отже й мети господарського обліку.

Для прийняття логічних економічних рішень як у межах кожного окремого суб'єкта господарювання, так і у межах всієї держави, необхідно мати достовірні дані про економічне становище об'єкта керування. Саме бухгалтерський облік є тією наукою, котра відображає господарські процеси та їх результати у вартісному вираженні. Саме на підставі бухгалтерської звітності приймаються відповідальні рішення фінансовими керівниками.

Одним найбільш важливих питань в системі бухгалтерського обліку є організація виробничого обліку і перш за все облік активів, які є в розпорядженні підприємства, визначення технічного стану даних активів та їх придатності для здійснення господарської діяльності.

Необхідність обліку активів зростає в міру того, як ускладнюється господарська діяльність підприємства і зростають потреби у підвищенні рентабельності.

Зростання конкурентоспроможності підприємств передбачає ефективне використання природних, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Водночас дедалі більшу роль відіграють активи, частка яких у структурі активів суб'єктів підприємницької діяльності постійно зростає.

Встановлено, що, відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України, як і в міжнародній практиці, активи є першим і найважливішим об'єктом бухгалтерського обліку.

Одним із пріоритетних завдань сучасного бухгалтерського обліку є виконання "принципу обачності", який включає в себе принцип незавищення

реальної вартості активів. Діючі до впровадження Національних стандартів положення вітчизняного бухгалтерського обліку не здатні були забезпечити виконання цієї вимоги, що робило фінансову звітність непридатною для використання. Після впровадження НСБО виконання цього принципу стало можливим, завдяки нововведенням, відсутнім до цього (таким, наприклад, як резерв сумнівних боргів та ін.).

Предметом дослідження виступає облік активів та аналіз результатів їх використання.

Вибір даної теми дослідження зумовлений тим, що дані обліку повинні забезпечувати можливість прийняття управлінських рішень щодо активів, а це можливо лише за умови правильного ведення обліку, що в свою чергу забезпечує достовірність облікових даних.

Метою курсової роботи є теоретичне обґрунтування сутності, змісту, ролі активів в господарській діяльності підприємства, методики обліку активів підприємства, вивчити економічну сутність активів, принципи їх класифікації. Для досягнення поставленої мети в роботі поставлені для вирішення наступні завдання:

- обґрунтувати концептуальні підходи щодо сутності та значення активів й уточнити економічний зміст поняття активи у контексті проведення обліку;
- узагальнити класифікаційні ознаки активів у розрізі їх типів з метою визначення критеріїв визнання активів як об'єктів обліку;
- уточнити інформаційне забезпечення аналізу активів, а також визначити шляхи його оптимізації;
- провести огляд нормативної бази та виявити проблемні питання щодо обліку активів;
- дослідити особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві;

У даній роботі приділено увагу становленню та розвитку поняття активів у світовій бухгалтерській практиці. Розглянуто основні напрями класифікації господарських засобів підприємства за характером участі у господарському

процесі, за формами функціонування, за функціональною роллю у процесі відтворення та за ступенем ліквідності.

1. Сутність економічної категорії “активи” та їх класифікація.

Сучасний стан економічних відносин вимагає пошуку нових підходів до обліку активів. Це також пов'язано з необхідністю достовірно оцінити максимальну вартість активів підприємства в якості основи вдосконалення методології бухгалтерського обліку.

Незважаючи на важливість активів у функціонуванні компанії, в даний час до сих пір немає єдиного підходу, щоб визначити природу цієї категорії. Більшість вчених, дослідників і практиків ідентифікують активи з нерухомістю, засобами та частиною балансу. Справді, якщо повернутись назад в історію, наприклад, в стародавні часи, то як такої категорії активів не існує. Переважно в підручниках з історії бухгалтерського обліку зустрічається термін «майно» [1].

Починаючи приблизно з першої половини XIV., з теорією розвитку для подвійного запису і балансу використовують термін «актив», що символізує основну частину балансу. З подальшим розвитком різних економічних поглядів інтерпретації сутності категорії «активів» завжди змінювалося.

Основною важливою запорукою максимізації прибутку підприємства є забезпеченість виробничого процесу необхідними активами в необхідній кількості та їх ефективне використання для подальшої експлуатації.

Питання про характер, ролі і вартості активів в поточних економічних умовах виявлено в роботах вітчизняних вчених, зокрема таких, як Ф. Ф. Бутинця, Л. Л. Горках, ІР Майданевич, Н. М. Малюга, О. Мешко, О. Н. Петрук, М. С. Пушкар В.В. Сопка, М. Г. Чумаченко, Г. Г. Рудюка, В. С. Сеймон та російських вчених В.Ф. Палія, К.Ю. Циганкова, Я. В. Соколова та іншими. Категорія «актив» розглядається в наукових дослідженнях з різних позицій, що призводить до неузгодженості в теоретичній і практичній основі бухгалтерського обліку [2, с.45].

Основою ефективного наукового дослідження є з'ясування понятійного апарату, який забезпечує єдиний підхід до інтерпретації понять і дозволяє

виокремити ознаки, які характерні для певного об'єкта. Саме тому особливу увагу приділимо даному питанню.

Поняття “актив” визначено і врегульовано на законодавчому рівні. Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), актив – це ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід для суб'єкта господарювання. Згідно з американським стандартом бухгалтерського обліку SFAC 6, активи – це ймовірні майбутні економічні вигоди, які отримані або контролюються окремою компанією в результаті угоди або минулих подій. Визначення активів у МСФЗ та Американських стандартах бухгалтерського обліку (GAAP US) за сутністю є ідентичними та визначають дві основні характеристики активу – контрольовані суб'єктом господарювання ресурси, які передбачають отримання в майбутньому економічних вигід.

Відповідно до МСФЗ передбачено, що право власності не є істотним при визначенні активу в балансі, оскільки основним є контроль вигід від їх використання [16,с.83].

Різні науковці розуміють під активом сукупність майна та грошових коштів, які належать підприємству, а Конопіцький В.А. відносить до активів ще й цінні папери, які беруть участь в тих чи інших господарських операціях. Бернар У. розглядав актив як сукупність навід'ємного суб'єкту господарювання власного майна та дебіторських рахунків. Мочерний С.В. наводить більш глибоке трактування: активи – сукупність майна, інтелектуальної власності, грошових ресурсів, що належать підприємству, фірмі, компанії, в які вкладено засоби власників та інших осіб. Фамінський І.П. відносить до активів матеріальні цінності, цінні папери, різного роду вклади до банків, готівку, а також нематеріальні активи (“гудвіл”, патенти, авторські свідоцтва, торгові марки тощо), що належать підприємству [3,с.323].

Проте, вважаємо, все, що знаходиться в активі, згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку не можна назвати майном, або тими ж матеріальними цінностями, оскільки грошові кошти, гудвіл, резерв сумнівних боргів до цієї категорії відносити не доцільно.

Для того, щоб дослідити сутність поняття “активи”, розглянемо їх характерні ознаки, які виділяють дослідники в наукових статтях, монографіях та дисертаціях.

Найбільш поширеною ознакою є здатність приносити економічні вигоди. Звертають увагу на те, що для характеристики цієї особливості активів необхідно використати вираз – “здатність генерувати доходи”, тобто формувати дохід в процесі ефективного використання активів. Малеева А.В. зазначає, що здатність генерувати дохід притаманна активам як економічним ресурсам, які є продуктивними. І це ще одна характеристика активів, що являє собою їх здатність до випуску певного обсягу продукції за одиницю часу в процесі господарської діяльності. Автор акцентує увагу на тому, що властивість продуктивності мають не всі сформовані суб’єктом господарювання активи, а тільки та їх частина, яка використовується в операційній діяльності.

Окремі вчені наголошують на тому, що особливістю активів є їх належність підприємству на правах власності, тобто актив є власністю юридичної або фізичної особи. Інші вчені звертають увагу на те, що актив повинен мати грошову оцінку.

Встановлено, що значна кількість вчених (45 %), ототожнюють поняття актив з ресурсами, а інша ж частина науковців (27 %) вважають, що активи – це майно підприємства. Малеева А.В., Харченко Е.В. та Урбан Н.М. підкреслюють, що активи створені за допомогою інвестованого капіталу.

В результаті проведеного дослідження встановлено характерні ознаки активів:

1) об’єкти як матеріальні, так і нематеріальні над якими встановлений контроль власників (учасників) підприємства та здійснюється управління ними;

2) виникли в результаті минулих подій;

3) власники підприємства очікують отримання економічних вигід від їх використання.

З огляду на зазначене, вважаємо, що під активами підприємства слід розуміти сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, які мають грошову оцінку, а також вартостей у вигляді зносу, резерву, гудвілу тощо, формування та використання яких призведе до отримання економічних вигід у майбутньому.[6]

Класифікація активів за різними ознаками здійснюється з метою задоволення інформаційних потреб управлінського та облікового персоналу, учасників господарського товариства та інших зацікавлених осіб. У зв'язку з цим класифікація активів повинна відповідати певним цілям, серед яких слід виокремити надання інформації про платоспроможність підприємства, ліквідність та рентабельність його активів.

Для забезпечення безперервної господарської діяльності суб'єктам господарювання необхідна певна кількість засобів виробництва, грошових коштів та інших активів, які безпосередньо є об'єктами бухгалтерського обліку. З метою розуміння їх ролі, впливу на фінансово-господарський стан та правильного відображення у звітності, необхідним є групування об'єктів за певними ознаками, тобто наявність класифікації, що забезпечить єдність підходу щодо застосування всіх елементів методу бухгалтерського обліку [5].

Рис.1.Класифікація активів

Ознаки	Класифікаційні групи
1. За фізичними ознаками	- Матеріальні - Нематеріальні - Фінансові
2. За участю в обороті	- Оборотні - Необоротні - Витрати майбутніх періодів
3. За монетарною ознакою	- Монетарні - Немонетарні
4. За участю у виробничому процесі	- Засоби у сфері виробництва - Засоби у сфері обігу - Невиробничі засоби
5. За нарахуванням амортизації	- Які підлягають амортизації - Які не підлягають амортизації
6. За ступенем ліквідності	- Абсолютно ліквідні - Ліквідні - Малоліквідні

Найбільш розповсюдженим є поділ активів на матеріальні, нематеріальні та фінансові, проте одні автори поділяють їх за фізичними ознаками, інші – за формами функціонування.

Матеріальні активи — це засоби підприємства, які мають матеріально-речову форму; наприклад, будинки, споруди, машини, сировина, матеріали, готова продукція тощо.

Нематеріальні активи – це об’єкти довгострокового вкладення (більше року), що мають вартісну оцінку, але не є речовими цінностями.

Фінансові активи – це група господарських засобів підприємства у формі готівкових та інших фінансових інструментів: фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, грошові кошти підприємства [19,с.30].

Також потрібно звернути увагу і на класифікацію, представлену А.Г. Загороднім. Крім вище зазначених класифікаційних ознак автор виділив ще й активи за монетарною ознакою, що на даний час є досить актуальним питанням та привертає увагу великої кількості вчених і практиків, адже даний поділ спрямований на максимізацію ринкової вартості суб’єктів господарювання.

Немонетарні активи — це всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

До монетарних активів підприємства належать грошові кошти, їх еквіваленти та дебіторська заборгованість у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Питання поділу активів на монетарні та немонетарні є суперечливим і дискусійним, адже важко однозначно визначити, які активи відносити до конкретної ознаки. Введення вище наведеного поділу в практику бухгалтерського обліку України пов’язано з рядом проблем, але основним фактором стало закріплення монетарно-немонетарного методу оцінки в Міжнародних стандартах фінансової звітності, а згідно ст. 1 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” національні стандарти не повинні суперечити міжнародним.[8]

У результаті проведеного дослідження встановлено, на сьогодні відсутній єдиний підхід до класифікації активів. Вченими та науковцями

пропонується велика кількість класифікаційних ознак, згідно з якими відбувається їх групування. Однією із перших – проблема віднесення вченими одних і тих же видів активів до різних ознак. Наступною, є відсутність єдиної термінології, так, наприклад, необоротні активи, називають ще позаоборотними, довгостроковими, засобами тривалого використання. Наявність таких неузгодженостей потребує детального дослідження та розробки такої класифікації, яка б була найбільш доцільною для потреб бухгалтерського обліку та оптимально відображала господарську діяльність підприємств України. Вважаємо, що класифікація активів має відповідати цілям, стратегії та специфіці діяльності підприємства, тому визначити єдиний, уніфікований склад активів, практично неможливо [18,с.300].

2. Необоротні активи та особливості методики їх обліку

На підприємстві, з огляду на фундаментальний характер господарських операцій і особливостей його діяльності, всі активи поділяються на оборотні та необоротні. Активи, метою формування яких не є реалізація чи споживання протягом будь-якого часу, що настане раніше і визначається наступними факторами:

- Або тривалість операційного циклу;
 - Або протягом дванадцяти місяців з дати використання;
- класифікуються як необоротні.

Необоротні активи - сукупність матеріальних і фінансових ресурсів, які використовуються у господарській діяльності в своєму роді протягом тривалого часу (більше року) і мають значну вартість окремого об'єкта, а також довгострокове розпорядження майном в діяльність інших суб'єктів господарювання [12, с.48].

Майно, яке знаходиться в необоротних активах, може бути на підприємстві у вигляді: основних засобів, нематеріальних активів, незавершених капітальних вкладень (капітальні інвестиції), довгострокових фінансових інвестицій, довгострокових активів в розрахунках, відстрочених податкових активів, негативного гудвілу та інших необоротних матеріальних активів.

1. Основні засоби - сукупність матеріально-речових цінностей (засобів праці), що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у матеріальному виробництві так і невиробничій сфері, а їх вартість переноситься конкретною працею, знос деталей, як вартість продукції, що випускається, виконаних робіт, наданих послуг або витрати на збут.

Для визначення податку на прибуток під терміном «основних засобів» повинні бути матеріальні активи, які використовуються в комерційних підприємствах на термін, що перевищує 365 календарних днів з моменту введення в експлуатацію матеріальних цінностей, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом. В господарській

діяльності підприємств до основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство проводить для того, щоб використовувати їх у виробництві або постачанні товарів та послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо довше, ніж на рік).

2. Нематеріальний актив - це актив, який не має матеріальної форми і утримується підприємством для використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

У господарській діяльності підприємства інформація про нематеріальні активи формується для кожного об'єкта в наступних групах:

- право на використання природних ресурсів (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про навколишнє середовище і т.д.);

- право користування майном (право користування земельною ділянкою, право користування будівлею, право на оренду приміщень);

- права на знаки для товарів і послуг (товарні знаки, торгові марки, торговельні найменування тощо);

- право на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, ноу-хау, недобросовісної конкуренції і т.д.);

- авторське право і суміжні права на них (право на літературні та музичні твори, комп'ютерні програми, бази даних і т.д.);

- гудвіл - перевищення вартості придбання над часткою покупця в справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання;

- інші нематеріальні активи (право на здійснення діяльності, використання економічних та інших пільг і т.д.). [9]

В процесі їх формування на підприємстві виникають витрати на придбання, виготовлення і доведення до стану, в якому вони придбані для використання відповідно до визначеної мети.

Сума цих витрат складає їх первісну вартість, яка може індексуватися за методикою індексації основних засобів.

Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, визнається як об'єкт за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.

Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства (гудвіл), вартість видань.

3. Незавершені капітальні вкладення (капітальні інвестиції) – це вартість об'єктів, що перебувають у стадії будівництва (введення в експлуатацію), а після його завершення формують об'єкти основних засобів. За допомогою інвестиції зроблені як просте і розширене відтворення основних фондів.

4. Довгострокові фінансові інвестиції - це цінні папери, облігації, майнові внески в статутні фонди інших підприємств, і так далі.

Таким чином, мета володіння реальної фінансової інвестиційної компанії розпоряджання майном (активами) у вигляді фізичного і вартісного бізнесу до фактичних витрат на їх формування (балансова вартість).

5. Довгострокові активи в розрахунках - це майно, яке передається у власність інших активів відстрочкою платежу протягом тривалого часу. Борги підприємству визначаються за домовленістю або визначеними нормами чинного законодавства. Вартість довгострокових активів на балансі є сума фактичної вартості майна і можливого фінансового результату оплати активу на правах власника.

6. Відстрочені податкові активи - сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних звітних періодах в зв'язку з:

- тимчасовою різницею між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінки активів або зобов'язань, які використовуються для цілей оподаткування;

- передачею податкових збитків, не використаних, щоб зменшити податок на прибуток за період.

7. Негативний гудвіл - перевищення частки витрат за справедливою вартістю придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю придбання на дату придбання [17, С.140].

Під основними засобами, слід розуміти матеріальні активи, які використовуються в даний час для того, щоб використовувати їх у виробництві або постачанні товарів чи послуг, лізингу третім особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, мають термін корисного використання більше 1 року.

Для обліку основних засобів використовують рахунок 10 «Основні засоби», який має субрахунки:

100 "Інвестиції в нерухомість";

101 "Земельні ділянки";

- 102 "Капітальні витрати на поліпшення земель";
- 103 «Будинки та споруди»;
- 104 «Машини та обладнання»;
- 105 «Транспортні засоби»;
- 106 «Інструменти, прилади та інвентар»;
- 107 «Тварини»;
- 108 «Багаторічні насадження»;
- 109 «Інші основні засоби».

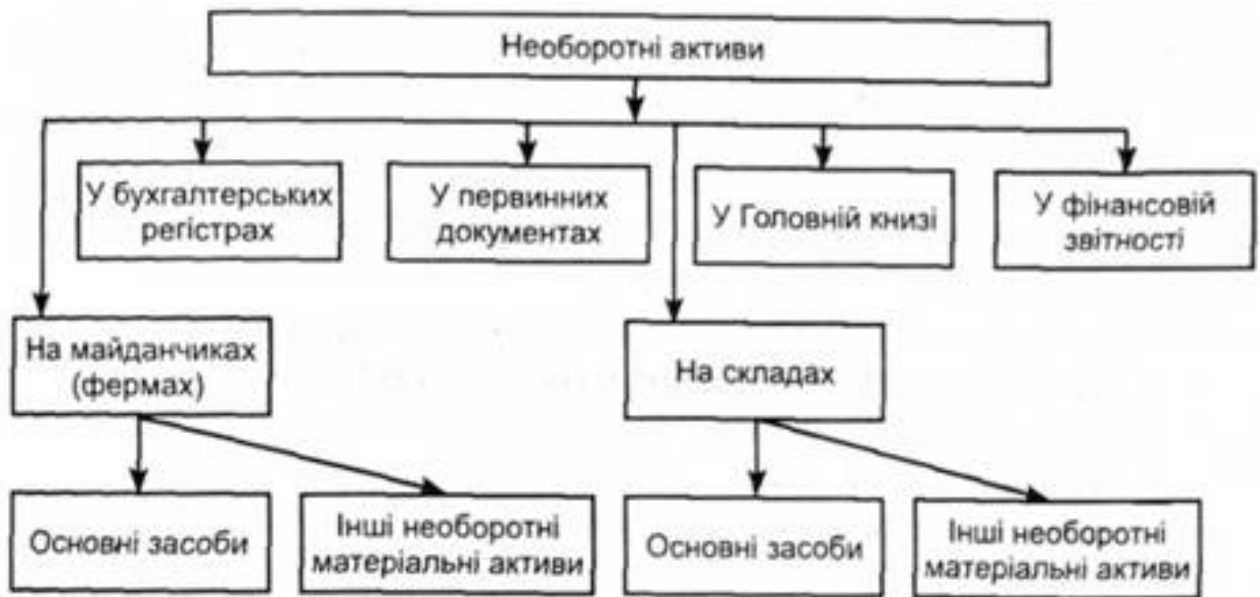
Облік інших необоротних матеріальних активів ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» і має субрахунки:

- 111 «Бібліотечні фонди»;
- 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»;
- 113 «Тимчасові (нетитульні споруди)»;
- 114 «Природні ресурси»;
- 115 «Інвентарна тара»;
- 116 «Предмети прокату»;
- 117 «Інші необоротні матеріальні активи».

Облік нематеріальних активів ведеться на рахунку 12 «Нематеріальні активи», який має субрахунки:

- 121 «Права користування природними ресурсами»;
- 122 «Права користування майном»;
- 123 «Права на комерційні позначення»;
- 124 «Права на об'єкти промислової власності»;
- 125 «Авторські та суміжні з ними права» [11].

Рис.2 «Документування необоротних активів»

3. Методика ведення обліку матеріальних оборотних активів

Для того, щоб стабільно здійснювати виробничий процес виробництва на підприємстві, повинні бути постійно оборотні засоби в матеріальній формі. Таким чином, компанія повинна мати необхідний розмір запасів сировини, насіння, кормів, нафтопродуктів та інших цінностей. При їх витрачанні збільшуються витрати виробництва, що призвело до створення готового продукту.

Отже, оборотні засоби приймають матеріальну форму в двох етапах циклу:

перший - в процесі закупівель коштів, витрачених грошей і отриманих запасів;

другий етап в процесі виробництва матеріальні запаси перетворюються в нову готову продукцію.

Таким чином, оборот коштів здійснюється в одному виробничому циклі. Резерви відносяться до оборотних засобів. Склад запасів, їх оцінка і порядок відображення у фінансовій звітності визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 9 «Запаси», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 10.20.1999 року №246 [8].

Відповідно до П(С)БО 9 запаси - це активи, які:

- Призначені для продажу в ході звичайної діяльності (будь-які основні напрямки діяльності компанії і операції, які забезпечують її або впливають з її реалізації);

- Знаходяться в процесі виробництва для такого продажу;

- Призначені для використання в процесі виробництва товарів, робіт, надання послуг управління підприємством.

Аналітичний облік товарно-матеріальних запасів проводиться в контексті їх імен чи однорідних груп. Кожна група ділиться інвентаризації за видами, сортами, марками, типами, розмірами.

Кожному найменуванню, класу, розміру інвентаризації присвоюється коротке цифрове позначення (номенклатурний номер), яке записують до

спеціального реєстру - номенклатури - цінника, де також вказують одиницю виміру і, по можливості, облікову ціну запасу.

Кодування номенклатури – цінника здійснюють за змішаною порядковою системою, використовуючи семи і восьмизначні коди. Перші дві цифри вказують синтетичний рахунок, третій - на один або два індикатори. Нижче наводиться група інвентаризації, решта - ознаки, що характеризують запаси. Інформація, що міститься в номенклатурі, цінниках, належить до умовно-постійної, його запису на носії і неодноразово використовувалися для отримання необхідних вихідних даних [7, с.444].

На кожному документі з руху товарно-матеріальних запасів повинно бути дано не тільки назва акції, а й номенклатурний номер, що дозволяє уникнути помилок при заповненні вхідних і вихідних документів і робити записи на складі і обліку товарно-матеріальних запасів.

Аналітичний облік ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, які розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно по номенклатурі - ціннику [20, С.300].

Записи в картці здійснюються фінансово відповідальною особою щоденно на підставі прибутково-видаткових документів по надходженню та витрачання запасів з виведенням залишку після кожного запису (для забезпечення контролю за дотриманням витрачання резервів).

Для отримання порівняльних даних аналітичного і синтетичного обліку складають відомість обліку залишку запасів (балансів). Вони кожен перший звітний місяць, передаються на склади для доставки їх матеріально відповідальною особою з карток контролю залишкової вартості кожного типу і сорту запасів на початок місяця. У бухгалтерському обліку ці залишки оцінюються за цінами обліку, підраховуючи вартість їх за групами та складами в цілому, а потім звіряють дані бухгалтерського обліку. Якщо було виявлено відмінності на одній групі або іншу помилку на балансі, то її зразу ж виправляють для узагальнення інформації про наявність та рух запасів сировини, матеріалів, комплектуючих виробів та інших запасів. Планом

рахунків передбачений рахунок 20 "Виробничі запаси", який ведеться за субрахунками:

201 "Сировина і матеріали" (Призначений для відображення наявності та руху сировини й основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні. На цьому субрахунку ведеться облік основних матеріалів, що використовується підрядними будівельними організаціями при здійсненні ремонтних робіт (субрахунок 205), облік допоміжних матеріалів, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, а також облік вартості заготовленої для переробки сільськогосподарської продукції);

202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби" (Ведуть облік і руху купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, придбаних підприємствами для виробництва продукції; конструкцій і деталей (металевих, дерев'яних тощо), що використовуються підрядними будівельними організаціями під час виконання будівельно-монтажних та ремонтних робіт; спеціальне обладнання, інструменти, пристрої тощо, які використовують науково-дослідні та конструкторські організації та ін. Вироби придбані для додаткового комплектування готової продукції, не включаються до її собівартості і обліковуються на рах.28 "Товари". Обладнання і пристрої загального призначення обліковуються на рах.10 "Основні засоби, 22 "Малоцінні і швидкозношувальні предмети");

203 "Паливо" (Призначений для обліку наявності та руху палива, що купується чи заготовлюється для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів, а також для вироблення енергії та опалення будівель. Тут також обліковуються оплачені талони на бензин, дизельне паливо, газ і мастильні матеріали.);

204 "Тара й тарні матеріали" (Призначений для відображення наявності та руху всіх видів тари, крім тари, яка використовується як господарський інвентар, а також матеріали й деталі, які використовують для виготовлення

тари та її ремонту. Матеріали, які використовуються для додаткового обладнання вагонів, барж, суден з метою забезпечення збереження відвантаженої продукції, не відносяться до тари й обліковуються на субрахунках 201 "Сировина й матеріали);

205 "Будівельні матеріали" (підприємства-забудовники відображають рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання та комплектуючих виробів, які підлягають до монтажу, та інших запасів необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій. На даному субрахунку не враховується обладнання, яке не потребує монтажу: транспортні засоби, верстати, виробничі інструменти, вимірювальні та інші прилади, виробничий інвентар тощо.);

206 "Матеріали, передані в переробку" (Призначений для обліку матеріалів, переданих у переробку на сторону та які наділі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів. Вбрати на переробку матеріалів, що оплачуються стороннім підприємствам, відображаються безпосередньо за дебетом рахунків, на яких ведеться облік виробів, отриманих з переробки);

207 "Запасні частини" (Призначений для обліку придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, вузлів, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту, а також автомобільних шин у запасі та обороті. На цьому ж субрахунку ведеться облік обмінного фонду повно комплектних машин, устаткування, двигунів, вузлів, що створюються в ремонтних підрозділах підприємства, на ремонтних підприємствах);

208 "Матеріали сільськогосподарського призначення" (Призначений для обліку мінеральних добрив, отрутохімікатів, біопрепаратів, медикаментів, що використовується для боротьби з хворобами сільськогосподарських тварин. Тут також відображають саджанці, насіння та корми (покупці та власного вирощування), що використовується для висаджування, посіву та відгодівлі тварин безпосередньо в господарстві);

209 "Інші матеріали" (Призначені для обліку відходів виробництва (обрубків, обрізків, стружки тощо), невиправного браку, матеріальних цінностей, одержаних від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, палива або запасних частин (металобрухт, утиль), зношені шини, бланків суворого обліку (за вартістю придбання) тощо [13,с.186].

Рис.3 «Облік оборотних активів»

За допомогою синтетичного обліку неможливо контролювати наявність та рух кожного виду товарно-виробничих запасів. Для отримання деталізованої інформації, необхідної для управління запасами за їх окремими видами та процесами, організовується аналітичний облік.

Деталізація аналітичного обліку обумовлена, по перше, наявністю великої кількості складів для їх зберігання; по-друге, значною їх номенклатурою; по-третє, складною організаційною та виробничою структурами підприємства тощо.

Кожна компанія пропонує аналітичні рахунки відповідно до потреб кількості, необхідної для управління виробництвом. Найбільш поширеними розрізами аналітики можуть виконувати такі дії: склади, комори, матеріально відповідальні особи, групи акцій, заходів та багато іншого. [10]

Аналітичний облік товарно-матеріальних запасів проводиться в контексті їх імен чи однорідних груп з використанням інвентарного контролю карт, які розміщуються в файлах технічних команд інвентаризації відповідно до номенклатури-цінником. Кожна група ділиться за видами, сортами, марками, типами, розмірами. Кожен сорт елемент, розмір інвентаря присвоюється коротке цифрове позначення (номенклатурний номер), записані в спеціальному реєстрі - номенклатури, який також вказує ціну одиниці товару і облікову ціну запасу [4, с.66].

Кожен документ з руху товарно-матеріальних запасів повинен містити не тільки назву акції, але номенклатурний номер, що дозволяє уникнути помилок при заповненні вхідних і вихідних документів і виконання інвентаризації на складі та обліку виробничих запасів.

Відображення надходження та витрачання запасів здійснюється за допомогою карток складського обліку, які видаються на кожне ім'я, клас, розмір по одинці. У картці контрольного пакета акцій на підставі залишків на 1-ше число місяця, які відображаються для кожного номера номенклатури, залишки на рахунках дані, що складаються із запасів (баланси), які використовуються для порівняння аналітичного і синтетичного обліку товарно-матеріальних запасів. На додаток до даних про товарно-матеріальних запасів, які формуються в балансах, щоб забезпечити оптимальний баланс між запасами і виробничою програмою можна за умови оперативнішого надання даних про їх наявність та рух. Порушення вимог збереження управління запасами ускладнює обробку документів в області бухгалтерського обліку і запобігає отриманню оперативної, повної, достовірної та точної інформації про рух запасів. Запаси можуть бути списані з балансу з відображенням їх в складі витрат у Звіті про фінансові результати, в результаті того, що вони не

відповідають визначенню активу (не є джерелом майбутньої економічної вигоди). Витрати на придбання і створення активу, які не можуть бути відображені в балансі у зв'язку з невідповідністю до вищенаведених вимог, включаються до складу витрат періоду у Звіті про фінансові результати [15].

4. Фінансові активи та методичне забезпечення облікового відображення.

Фінансові активи, певні не речові активи, які представляють собою законні вимоги власників цих активів протягом певного, зазвичай грошового доходу в майбутньому. З фінансовими активами здійснюється передача фінансових ресурсів з тих, у кого є надлишок, тобто з боку інвесторів до тих, хто потребує інвестицій. Ціна будь-якого фінансового активу встановлюється на рівні, який характеризує збалансування попиту і пропозиції на цей актив.

Фінансовий актив - це:

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) контракт, який дає право на отримання грошових коштів або іншого фінансового активу іншому підприємству;
- в) контракт, який дає право на обмін фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- г) інструментом власного капіталу іншого підприємства.

Фінансові активи включають грошові кошти, не обмежуючи використання, та їх еквіваленти; дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи.

Після первісного визнання всі фінансові активи повинні бути переоцінені за справедливою вартістю, за винятком наступних категорій, які оцінюються за справедливою вартістю, за винятком:

- дебіторської заборгованості, яка не призначена для перепродажу (амортизована вартість зменшується на суму резерву по сумнівних боргах);
- фінансові інвестиції, утримувані до погашення в даний час;
- фінансові активи, справедлива вартість яких не може бути достовірно визначена.

Фінансові зобов'язання - договірне зобов'язання:

- а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству (кредиторська заборгованість, вексель до сплати, облігації до сплати, позики до сплати);

б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно несприятливих умовах (власного випуску конвертованих облігацій).

Приклади активів, які мають право на отримання грошей в майбутньому, а також фінансових зобов'язань, за якими платежі будуть здійснюватися в майбутньому, є:

- а) дебіторська та кредиторська заборгованість за операціями;
- б) векселів отриманих та виданих;
- в) заборгованість за кредитами та дебіторської заборгованості;
- г) боргові облігації до отримання та сплати.

Фізичні активи (товарно-матеріальні запаси, основні засоби), нематеріальні активи, які не є фінансовими активами, оскільки вони не призводять до виникнення дійсного права на отримання грошових коштів або інших фінансових активів. Аванси, видані постачальникам, не являють собою фінансові активи, так що майбутні економічні вигоди від них надходять у вигляді поставки товарів або послуг, які є не гроші або інші фінансові активи.

Аналогічним чином, доходи майбутніх періодів і більшість гарантійних зобов'язань (на товари з гарантією) не є фінансовими зобов'язаннями, тому що вони оплачуються товарами або послугами замість грошових коштів або інших фінансових активів. [22]

Ті, хто виробляє від свого власного імені (емітує) фінансові активи і зобов'язується виконувати зобов'язання, що випливають з умов їх випуску, називають емітентами фінансових активів. Власники фінансових активів називаються інвесторами. Емітенти та власниками фінансових активів є суб'єктами фінансового ринку в особі центрального уряду, місцевих органів влади, юридичних і менше фізичних осіб. Таким чином, один емітент активів може бути забезпечений тільки законами ринку, що видають інші фінансові активи може бути дуже широкий спектр ринків. Наприклад, емітенти можуть виступати як в якості держави, так і широке коло осіб, що видають акції може бути тільки компанія з обмеженою відповідальністю. Той чи інший суб'єкт фінансового ринку може виступати одночасно емітентом одних фінансових

активів і власником інших. Так, комерційний банк, що емітував і розмістив на ринку власні акції, стає інвестором, придбавши облігації внутрішньої державної позики.

Стосовно зобов'язань емітентів щодо задоволення фінансових вимог інвесторів, то вважається, що найбільш надійним емітентом є держава, оскільки завжди може виконати свої фінансові зобов'язання перед інвесторами, навіть у випадках, коли результатом такого виконання буде підвищення рівня інфляції або інші негативні явища в економіці країни [21].

Залежно від механізму розрахунку доходу фінансові інструменти поділяються на фіксовані і плаваючі. Інструменти включають в себе фіксовані облігації на прибуток та інші боргові інструменти з фіксованими процентними платежами і привілейованими акціями, які заплатили фіксований дивіденд. Ці інструменти включають в себе плаваючий дохід облігації зі змінним процентними платежами зі звичайних акцій, в якості дивідендів за них заздалегідь не визначений дохід і залежить від прибутку, отриманого за звітний період в даний час.

Реальна дохідність фінансових інструментів завжди коригується ринком. Прибутковість інструментів, які торгуються на вторинному ринку визначається в першу чергу ринковими процентними ставками. Ця прибутковість фінансових активів з плаваючою процентною ставкою доходу безпосередньо скоригована з доходом, який варіюється в залежності від ринкових процентних ставок.

Вихід з фіксованим доходом коригується з урахуванням змін їх ринкової вартості. Таким чином, зі збільшенням ринкових процентних ставок ринкова вартість боргу з фіксованою сумою зменшується, надаючи інвесторам більш високий рівень доходу, ніж процентна ставка. При падінні процентних ставок за ринковою ціною боргу з фіксованою ставкою зростає, надаючи інвесторам дохід, нижче ставки. Але в будь-якому випадку, вихід фінансового активу, який знаходиться на вторинному ринку, відповідає ринковій дохідності інших фінансових активів, що є в обігу в цей момент на ринку і має такий самий ступінь ризику та термін обігу, як даний фінансовий актив.

Ліквідністю активів називається здатність швидко перетворити його в готівку без істотних втрат. Поняття ліквідності, перш за все, пов'язано з тим, що оборотність активів на ринку, незалежно від того, чи є це державний борг, облігації або акції. У високо розвинутих фінансових ринках є високоліквідними активами в зверненні, на ринках на різних етапах становлення та розвитку - часто в зверненні досить низьку ліквідність і ризику активів. Як правило, чим вищий ранг на ринку, який має тираж фінансового активу, тим вище ліквідність активу. Різні категорії фінансових активів, розміщених на одному ринку, з різним ступенем ліквідності. Таким чином, запаси менш ліквідні, ніж облігації, довгострокові цінні папери - менш ліквідні, ніж короткострокові корпоративні цінні папери.

Прибутковість активів потоків грошових коштів визначається нею, що відсотки, дивіденди, а також суми, отримані від погашення чи перепродажу фінансового активу іншим учасникам ринку. Очікуваний грошовий потік може бути більш-менш визначений як в часі, так і в розмірах, що пов'язано з невизначеністю кількості і часу надходження певних платежів. Для активів, таких як облігації з фіксованим доходом, вартість очікуваного грошового потоку визначається для звичайних акцій - менша вартість, яка визначається як майбутні виплати дивідендів в залежності від діяльності підприємства.

Є два основних види доходу за фінансовими активами, доходи від власності та доходи від перепродажу активів на вторинному ринку. Дохід за акцією розраховується на основі певних припущень щодо розміру очікуваних дивідендів. Оскільки майбутній розмір дивідендних виплат залежить від багатьох чинників, навіть в умовах стабільної діяльності корпорації та стабільної дивідендної політики визначення очікуваного доходу за акцією є в більшості випадків досить складним завданням.

Дохідність фінансового активу розраховується, як правило, у вигляді річної процентної ставки. Розрізняють номінальну та реальну ставки доходу. Номінальна ставка доходу відображає в грошовому вираженні дохід, отриманий з однієї грошової одиниці вкладень, тобто абсолютний дохід,

отриманий від інвестування коштів у фінансовий актив, абсолютну плату за використання коштів. Реальна ставка доходу дорівнює номінальній ставці доходу за вирахуванням темпів інфляції. Визначення ставки доходу від володіння фінансовим активом здійснюється з урахуванням часового чинника і ґрунтується на оцінці очікуваних грошових потоків за цим активом. Очікуваний рівень доходу від володіння борговим зобов'язанням розраховується на основі купонних виплат, номінальної вартості та часового періоду до погашення фінансового активу. При цьому очікуваний рівень доходу за конкретним зобов'язанням відповідає ринковій дохідності подібних зобов'язань, що в цей момент перебувають в обігу на ринку. Щодо очікуваної дохідності акції, то вона, як правило, визначається на основі очікуваних у майбутньому дивідендних виплат та нескінченного часового інтервалу.

Ризикованість фінансового активу відображає невизначеність, пов'язану з величиною майбутніх доходів для даного активу в майбутньому. Ризик інвестування в тій чи іншій фінансовій операції визначається кількістю ризику ліквідності, ризику дефолту і ризику, пов'язаного з терміном погашення фінансового активу. Ризик ліквідності відображає ризик того, що вартість активу не буде в змозі швидко і без втрат продати на ринку, який швидко і без втрат перетворюється в готівку. Чим менше ліквідних активів тим більше ризик ліквідності. Ризик дефолту відображає ступінь невизначеності в отриманні платежів за актив. Ризик, пов'язаний з терміном погашення фінансового активу, як правило, зростає зі збільшенням терміну обігу, тому що більше часу пов'язано з більш високим ступенем невизначеності і, отже, більш високий ризик відстроченого доходу активу.

Будь-який актив, який торгується на ринку в першу чергу відображає його ризиковість та загальні ринкові умови. Якщо фінансовий ринок перебуває в стадії формування, він не завжди гарантує встановлення таких ринкових цін на активи, які відповідали б їх ризиковості. В таких випадках на ринку можуть бути в обігу активи одного рівня дохідності, але різного ступеня ризику.

На будь-якому фінансовому ринку активи, які надаються інвесторам з мінімальним рівнем доходу і, таким чином, вважаються безризиковими. Ці активи є короткострокові державні облігації, казначейські векселі, казначейські облігації і так далі. Вони забезпечують досить низькі в порівнянні з іншими інвестиційними доходами, але є високоліквідними активами, які гарантують рівень доходу і в терміни, передбачені умовами випуску. Короткострокові державні цінні папери практично безризиковані, високонадійні активи, в середньостроковій і довгостроковій перспективі вважаються більш ризикованими і мають більш високий дохід.

Автономність фінансового активу характеризується мінімальним розміром, який можна купити або продати на ринку. Автономність фінансового активу тісно пов'язана з поняттям номінальної вартості, за номінальною вартістю, як правило, погашається боргові зобов'язання, випущені акції. Велика подільність приваблива для інвесторів, хоча це не є вирішальним фактором при прийнятті інвестиційних рішень. Приклади активів з високим ступенем ліквідності може служити як депозит, кожний з яких може бути видалений або залишена на депозит.

Конвертованість - можливість трансформувати фінансовий актив в інший фінансовий актив. Як правило, така властивість є у фінансових активах, для яких вона визначена в умовах випуску. Приклади конвертованих активів і обмін конвертованих облігацій відповідно до умов випуску визначаються умовами, при яких вони можуть бути обмінені на акції емітента або іншої компанії, що володіє акціями емітента.

Механізм оподаткування фінансового активу, для визначення, яким чином і за якою ставкою оподатковуваного доходу від володіння та перепродажу фінансового активу. Механізм оподаткування фінансового активу впливає на склад і інтенсивність операцій, що проводяться з ним. Наприклад, якщо оподатковуваний дохід у вигляді відсотків за облігаціями та неоподатковуваний дохід від перепродажу цих облігацій, як і в Японії, це призводить до розширення кола осіб, що купують-продають облігації, і,

відповідно, до звуження кола осіб, які володіють цими облігаціями. Підвищення ставок оподаткування призводить до зменшення інтенсивності операцій за фінансовим активом, а ще більше підвищення ставок може призвести і до повного відтоку капіталу з ринку такого активу.

Валюта платежу - валюта, в якій платежі здійснюються за допомогою одного або іншого фінансового активу. Іноді одна валюта встановлює процентні платежі в іншу валюту, щоб зробити остаточний платіж фінансового активу. В цьому випадку бі-активний виклик.

Близькість до грошей - властивість фінансового активу, які повинні бути перетворені в гроші з мінімальними витратами, часом затримки і ризиком.

Оборотність відображає витрати на розподіл за розмірами або загальні витрати на інвестиції у фінансовий актив і трансформації цього активу в кошти. Активи називають високооборотними, якщо витрати на придбання близькі до нуля, наприклад, у разі відкладень. Для фінансових активів, які перебувають на ринку, основним компонентом розподілу витрат є так званий спад попиту і пропозиції, тобто різниця між цінами попиту і поставок цін на нього.

Висновок

Система бухгалтерського обліку, яка існувала до теперішнього часу в нашій країні, була створена зусиллями багатьох поколінь науковців і практиків. Не можна сказати, що вона цілком себе виправдала, але на час свого існування вона досить непогано виконувала поставлені перед нею завдання.

Проте в теперішній час у залежності від організаційно-правової форми власності на території України діють різноманітні види підприємств, що з'явилися в процесі переходу економіки нашої країни до ринкових відносин. Тому виникла необхідність адаптувати бухгалтерський облік і звітність до вимог перехідного періоду і міжнародної інтеграції української економіки. Такого роду необхідність призвела до перетворення всього обліку в більш оперативну, необтяжену громіздкими регістрами, інформаційно-управлінську і доступну в застосуванні систему.

Істотним змінам піддаються теоретичні і методологічні основи теорії бухгалтерського обліку, як-от: зміст і визначення предмета бухгалтерського обліку, його об'єкти, основні завдання, вимоги і принципи.

У таких умовах вивчення правил, принципів та закономірностей бухгалтерського обліку уявляється надзвичайно важливим. І, природно, на перше місце виходить категорія, без якої принципово неможливо здійснювати будь-яку господарську діяльність активи.

Активи, як ресурс є основою діяльності підприємства, як об'єкт бухгалтерського обліку – його невід'ємна складова.

Існує різноманітна класифікація активів: за формами функціонування, за характером участі в господарському процесі, за ступенем ліквідності, за роллю у процесі відтворення. Така широка класифікація необхідна, оскільки активи у підприємстві використовуються із найрізноманітнішими цілями.

З метою ефективного управління вартістю підприємства, запропоновано поділ активів за грошовою ознакою на монетарні та немонетарні. До монетарних активів віднесено активи, які відповідають критерію монетарності та в основі господарських операцій з якими лежить функція засобу платежу, а

до немонетарних – активи, які відповідають критерію об'єктності та в основі господарських операцій з якими лежить функція міри вартості.

Розроблено класифікацію активів підприємства для цілей бухгалтерського обліку, в рамках стратегії управління, орієнтованої на вартість, яка передбачає наявність монетарних оборотних, немонетарних оборотних, необоротних та змішаних активів підприємства, що дасть змогу ефективно контролювати вартість підприємства.

Отже, як було з'ясовано, господарські засоби підприємства в бухгалтерському обліку класифікують (характеризують) за двома ознаками:

- 1) за складом і використанням;
- 2) за джерелами формування (фінансування).

Найбільш поширеною класифікаційною ознакою поділу активів є їх поділ на оборотні і необоротні.

В сучасних умовах розвитку для здійснення господарської діяльності одним з важливих питань є забезпечення підприємства в достатньому обсязі оборотними активами. До складу оборотних активів підприємства входять товарно-матеріальні цінності, запаси у виробництві, готова продукція, дебіторська заборгованість, грошові кошти на рахунках в банку і в касі.

Необоротні активи підприємства — це сукупність його майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності. У практиці бухгалтерського обліку до них належать господарські засоби з тривалістю використання понад рік.

Активи для підприємства - це основа для здійснення ними господарської діяльності, тому що без них воно не може функціонувати як таке. Для здійснення виробничої та комерційної діяльності кожне підприємство повинно мати будівлі, машини й механізми, матеріали, кошти та інші цінності, які в сукупності становлять активи (господарські засоби) підприємства. Ці господарські засоби підприємство отримує за рахунок різних джерел (пасивів): статутного, пайового, резервного, додаткового капіталів, власного прибутку, кредитів банку тощо. У процесі виробничо-господарської діяльності

підприємство постійно поповнює запаси сировини, матеріалів, палива, виготовляє і реалізує продукцію, визначає фінансові результати.

В даний час для удосконалення обліку і управління активами потрібно використовують нові методи управління і сучасну комп'ютерну техніку.

Список використаних джерел

1. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. 2-ге вид. Навч. посіб. — К: Центр учбової літератури, 2010. — 392 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”./ Вид. 2-е, доп. і перероб. — Житомир, ЖТІ, 2012. — 640 с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова. В. П. Шило. С. Б. Ільїна та ін. — К.: Центр учбової літератури. 2010. — 536 с.
4. Єрмак О. І. Фінансовий облік — I (облік активів). Навчальний посібник. — К: Видавничий Дім «Слово», 2008. — 376 с.
5. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку. Навч. посібник. - К.: Знання, 2007. - 566с.
6. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. Нормативно практичні матеріали. За ред. Р.Л. Хом'яка. – Львів: Національний університет "Львівська політехніка", "Інтелект – Захід", 2008.
7. Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік: Підручник. - К.: Знання, 2007. - 469 с. - (Вища освіта XXI століття).
8. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник / Під ред. М.В.
9. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 291// Бухгалтерський облік і аудит, № 9, 1999
10. Зубрицька І. Облік витрат на виробництво продукції. // Все про бухгалтерський облік, 2009, №25 - с.4-8
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.10.99 р. № 291// Бухгалтерський облік та аудит.- 2000.- № 1.- С. 14-64.

12. *Жадько К.С., Семенюта В. В., Олійник Л. Ш. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дніпропетровська держ. фінансова академія. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 112с.*
13. *Кужельний М.В. Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.- К.:КНЕУ, 2012.- 334с.*
14. *Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок. -- К.: Каравела, 2006.*
15. *Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні. Збірник нормативно правових актів. – Київ, 2010.*
16. *Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. — 5 видання, доповнене. — Харків: Фактор, 2007. — 180 с.*
17. *Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Навч. посібник. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2010. — 245 с.*
18. *Косміна Р. М.. Бухгалтерський (фінансовий) облік: навч. по-сіб. для студ. екон. спец. ВНЗ / Ю.Д. Чацкіс (ред.). - К. : Вища школа, 2008. - 255 с.*
19. *Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навч. посібник / Таврійський держ. агротехнологічний ун-т. - Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 230*
20. *Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. -К.: А.С.К, 2007 - 784 с.*
21. *Ходаківська В.П., Беляєв В.В. Ринок фінансових послуг: теорія і практика. -- К.: ЦУЛ, 2008.*
22. *Милявська Е. П., Мілявський М. Ю., Чередниченко Н. В.. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. / Донбаська держ. машинобудівна академія. - Краматорськ : ДДМА, 2009. - 228с.*